

Jacek Rydzewski

Witów, gm. Koszyce, woj. kieleckie. Stanowisko I

Informator Archeologiczny : badania 14, 75-77

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

obiektów "łużyckich" występują jamy gospodarcze, paleniska i budynki mieszkalne o konstrukcji słupowej. Liczny materiał ceramiczny pozwala datować osadę na IV/V okres epoki brązu.

Osadę wczesnośredniowieczną wyznaczają liczne paleniska oraz jamy gospodarcze i półziemianki. Kolisté paleniska zawierają bogaty materiał ceramiczny, a ponadto grociki żelazne, przęśliki i noże żelazne. W jednym z palenisk znaleziono stopione placki ołowiu. Obiekty każdej z osad rozrzucone są na całej powierzchni wykopu z tym, że osada ludności kultury łużyckiej zlokalizowana jest bardziej na południe od osady wczesnośredniowiecznej. Ponadto na stanowisku zlokalizowano pojedyncze obiekty kultury trzcienieckiej, przeworskiej i z okresu nowożytnego.

W najbliższych latach obiekt ulegnie likwidacji w związku z pracami prowadzonymi przy budowie zbiornika "Jeziorsko".

Badania na stanowisku 2 zostały w całości zakończone.

WIERZBICA
woj. radomskie
Stanowisko "Zełe"

patrz
paleolit i mezolit

WITÓW, gm. Koszyce
woj. kieleckie
Stanowisko I

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Zakład Archeologii Małopolski

Badania prowadził dr Jacek Rydzewski, Finansował WKZ w Kielcach. Płaty sezon badań. Osada kultury łużyckiej z epoki brązu.

W lipcu 1980 r. przeprowadzono na stanowisku I w Witowie ratownicze badania wykopaliskowe. Stanowisko I położone jest na potężnym cyplu wysoczyznowym, wcinającym się głęboko w widły Wisły i Szreniawy. Było ono znane już przed wojną, jednak pierwsze większe badania wykopaliskowe o charakterze ratowniczym podjęto w roku 1960 /S. Zemełka/, a następnie w latach 1961-1963 /J. Marciniak/, w związku z podjętą na wielką skalę eksploatacją żwiru. Wymienione akcje badawcze koncentrowały się w miejscu najbardziej zagrożonym, w bezpośrednim sąsiedztwie zwirowni. Stwierdziły one istnienie rozległej osady kultury łużyckiej, wczesnej fazy, być może obronnej, na co miałyby wskazywać odkrycie dwóch rowów, co do których wysuwano sugestie, że mogły mieć funkcję obronną. Poza zasięgiem tamtych badań pozostało jednak zakończenie cypla w formie tarasowatego stopnia, niższego w stosunku do miejsca, w którym znajdowała się zwirownia. Rozpoznanie sytuacji osadniczej w tej właśnie partii wzgórze było ce-

lem tegorocznej akcji. Potrzebę konserwatorską badań stwarzał ponadto fakt postępującej ciągle - pomimo istniejących zakazów - dzikiej eksploatacji piasku i żwiru.

Szczupłe środki finansowe zmusiły do zrealizowania planu minimum, tzn. do uzyskania orientacji w zasięgu strefy osady w badanej partii cypla. Założono więc sześć wykopów o łącznej powierzchni 202 m², usytuowanych w czterech częściach badanego obszaru: na siodle terenowym pomiędzy strefą dawnych badań i strefą badaną obecnie /2 x 10 m²/, w centralnej części wypląszczenia /50 m²/, przy urwisku na stronie południowej /50 m²/ oraz na wschodnim krańcu cypla, przy urwisku /50 i 32 m²/ . Takie usytuowanie wykopów pozwoliło z jednej strony na rozpoznanie sytuacji osadniczej na obszarze całej badanej formy terenowej, z drugiej strony natomiast na określenie stopnia zniszczenia obiektów w różnych częściach osady.

W trakcie badań odsłonięto i przekopano 30 obiektów zabytkowych. Były to niemal wyłącznie jamy osadowe o kształcie trapezowatym i średniej głębokości około 1 m. Zawierały one dość sporo materiału, głównie ceramicznego, nieco kości zwierzęcych, kilka narzędzi kościanych. Odkryto także niezidentyfikowany przedmiot brązowy. Na podstawie dotychczasowej oceny materiał ten prawie w całości pochodzi z III-IV okresu epoki brązu, tylko w jednym obiekcie wystąpiła ceramika z przełomu V okresu EB i okresu HaC. Obiektem wyjątkowym był natomiast rów, odkryty tylko częściowo na ćwiartce D aru 220, w centralnej partii badanego obszaru. Usytuowany jest on ukośnie w stosunku do osi cypla, wzdłuż linii W-E. Jego szerokość w części stropowej można szacować na około 6 m, głębokość wynosi 70 cm od powierzchni. Profil nieckowaty, w dnie brak śladów umocnień drewnianych. Jest on podobny morfologicznie do rowów odkrytych przez J. Marciniaka podczas poprzednich akcji, jednak w tej chwili nie bliższego o nim nie można powiedzieć z uwagi na zbyt wrywkowe rozpoznanie.

Obiekty zabytkowe w różnym stopniu uległy zniszczeniu wskutek erozji powierzchniowej. Najbardziej zniszczone znajdowały się w miejscu położonym najwyżej, przy urwisku południowym - chwymano tam praktycznie dna jam. W partiach położonych niżej zachowane były nieco lepiej, a pod warstwą akumulacji niemal całkowicie.

Ogólnie można więc stwierdzić, że osada witowska rozciągała się na całej powierzchni końcowej partii cypla, począwszy od jej kulminacji w rejonie wybiezyska żwirowni, zajmując w sumie przestrzeń kilku hektarów. Sądząc po obecnym kształcie cypla i rozmiarach zniszczeń przemysłowych, zachowało się tylko około 50% powierzchni osady. Aby w obecnej sytuacji można było rozwiązać problematykę stanowiska, tzn. rozstrzygnąć, czy osada witowska miała charakter obronny czy otwarty, należałoby przede wszystkim wyjaśnić stosunek odkrytego rowu do pozostałych obiektów, tj. jego przebieg, chronologię i funkcję oraz zorientować się w rozplanowaniu obiektów na terenie osady. Wy-

maga to sporych nakładów finansowych, pozwalających na przeprowadzenie badań szerokopłaszczyznowych. Należy podkreślić, że wskazany jest tu pośpiech z uwagi na ciągle postępującą dziką eksploatację piasku i żwiru na terenie stanowiska. Stanowisko I w Witowie, ze względu na swoje położenie i rozmiary, z całą pewnością zasługuje na gruntowne przebadanie.

ZBROJEWSKO, gm. Lipie
woj. częstochowskie
Stanowisko 1

patrz
późne średniowiecze

ZBROJEWSKO, gm. Lipie
woj. częstochowskie
Stanowisko 3

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadził prof. dr hab. Marek Gedl.
Kontynuacja badań wykopaliskowych zapoczątko-
wanych w 1961 roku. Finansował WKZ Często-
chowa. Cmentarzysko grupy górnośląsko-mało-
polskiej kultury łużyckiej z epoki brązu.

Prace wykopaliskowe skoncentrowano w północnej części stano-
wiska. Miały one na celu wyjaśnienie zasięgu występowania grobów,
aby w latach następnych można było przystąpić do zakrojonych na
większą skalę prac badawczych zmierzających do całkowitego przeko-
pania cmentarzyska. Przebadano przestrzeń o powierzchni 300 m²
i odkryto 12 obiektów archeologicznych /nr 643-654/. Były to w więk-
szości groby ciałopalne - albo bezpopielnicowe, w których przepalone
kości złożono wprost w piasku, albo pochówki popielnicowe. Na pod-
stawie inwentarza ceramicznego można odkryte groby zaliczyć do
wczesnej fazy podgrupy częstochowsko-gliwickiej grupy górnośląsko-
małopolskiej kultury łużyckiej i datować w przybliżeniu na schyłek
III i na IV okres epoki brązu.